

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

Соціально-гуманітарний факультет

Кафедра теорії та методики практичної психології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ»
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 Психологія

*Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
протокол №3 від 28.09.2023 року*

Рецензенти:

Професор кафедри теорії та методики
практичної психології Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,
доктор психологічних наук, професор

Анатолій МАССАНОВ

Доцент кафедри практичної психології
Одеського національного морського університету,
кандидат психологічних наук, доцент

Юлія ЧУМАЄВА

Грек О.М. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методика викладання психології у вищій школі» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 053 Психологія : метод. реком. Одеса, Університет Ушинського, 2023. 36 с.

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методика викладання психології у вищій школі» містять: загальну інформацію про навчальну дисципліну, теми лекційного курсу, зміст роботи й завдання для практичних занять, вимоги до виконання самостійної роботи, вказівки щодо виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, питання до самоконтролю, а також систему оцінювання щодо форм поточного та підсумкового контролю знань, рекомендовані джерела інформації.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
1.1. Опис навчальної дисципліни.....	6
1.2. Критерії оцінювання за різними видами роботи.....	6
РОЗДІЛ 2. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ.....	11
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	14
3.1. Теми практичних занять.....	14
3.2. Плани та зміст практичних занять.....	14
РОЗДІЛ 4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ.....	21
РОЗДІЛ 5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ.....	28
РОЗДІЛ 6. КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	30
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	35

ВСТУП

Методичні рекомендації укладені відповідно до Освітньо-професійної програми «Практична психологія. Екстремальна та кризова психологія» підготовки здобувачів другого (магістрського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія». У рекомендаціях висвітлені основні завдання щодо практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи здобувачів відповідно до сучасних тенденцій освітньо-наукового процесу в закладі вищої освіти.

Навчальна дисципліна «Методика викладання психології у вищій школі» спрямована на підготовку магістрів до професійної педагогічної діяльності та є дисципліною базової частини освітньої програми магістрів. Результатами опанування даної дисципліни є розуміння теорії та методології викладання психології у вищій школі, а також стійкий інтерес до психологічних знань, їх адекватного застосування у викладанні психологічних дисциплін. У магістра формуються уявлення про цілісну структуру професійної діяльності викладача закладів вищої освіти та його особистості, отримує знання щодо змісту та сутності педагогічної діяльності, а також її структурної організації, а саме: педагогічні здібності, педагогічні техніки, засоби психолого-педагогічного впливу.

Мета навчальної дисципліни «Методика викладання психології у вищій школі»: сформувати у здобувачів систему спеціальних знань щодо теоретико-методологічних та методичних основ викладання психології у вищій школі; розвиток професійно-важливих якостей особистості майбутнього психолога-викладача, його творчу індивідуальність; сформувати методичні уміння і навички, необхідні для викладання психології у вищій школі; поглиблення знань з психології, інноваційних педагогічних технологій, культури педагогічного спілкування. Сформувати мотивацію щодо використання набутих знань у професійній діяльності.

Передумови для вивчення дисципліни: для вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання психології у вищій школі» здобувачі мають опанувати знання з навчальних дисциплін: «Організація освітньої діяльності у закладах вищої освіти».

Очікувані програмні результати навчання

ПРН 01. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій

ПРН 06. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, проваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН13. Розробляти і проводити різні форми навчальних занять,

використовуючи активні методи навчання, застосовувати оптимальні форми професійної та освітньої взаємодії.

Очікувані результати вивчення дисципліни

знати:

- теоретико-методологічні основи викладання психології у вищій школі;
- нормативно-правове забезпечення освіти, цілі і принципи навчання психології та зміст психологічної освіти;
- основні ефекти і феномени лекційних, семінарських та лабораторних занять, а також принципи контролю результатів навчання та їх аналіз;
- теоретичні основи здійснення психологічної просвіти;
- причинно-наслідкові зв'язки і заходи по оптимізації власної професійної діяльності;
- якості викладача психології, які є провідними у становленні суб'єкт-суб'єктних стосунків викладача і студента;

уміти:

- використовувати психологічні знання для організації професійної діяльності (планування, контроль, управління);
- укладати робочу програму навчальної дисципліни та силабус з психологічних дисциплін;
- розробляти зміст та структурування навчального матеріалу, проводити різні види лекційних, практичних та лабораторних занять;
- здійснювати психологічний аналіз педагогічних ситуацій та розв'язувати їх;
- користуватися різноманітними методами та прийомами педагогічного впливу на слухачів та вирішувати конфліктні ситуації;
- застосовувати на практиці теоретичні знання щодо психологічної просвіти;
- підвищувати кваліфікацію, професійну компетентність, здійснювати самоосвіту.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності:

загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 08. Здатність розробляти та управляти проєктами.

Спеціальні компетентності:

СК05. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології

СК06. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК07. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК08. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

Міждисциплінарні зв'язки: «Теоретико-методологічні проблеми психології», «Екстремальна психологія», «Психологія впливу в екстремальних та кризових ситуаціях».

Опановуючи зміст навчальної дисципліни здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності:

– сумлінно, вчасно й самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;

– бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;

– ефективно використовувати час на навчальних заняттях для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;

– сумлінно виконувати завдання з самостійної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела та Інтернет-ресурси.

РОЗДІЛ 1.

ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. *Опис навчальної дисципліни*

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Змістових модулів – 3	ОПП Практична психологія. Екстремальна та кризова психологія. Спеціальність 053 Психологія	Рік підготовки:	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – навчальний проєкт (силабус)		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції	
		12 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	8 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		74 год.	98 год.
Індивідуальні завдання:			
10 год.	10 год.		
Вид контролю: залік			

1.2. *Критерії оцінювання за різними видами роботи*

Для навчальної дисципліни «Методика викладання психології у вищій школі» за навчальним планом передбачає підсумковий контроль у формі заліку. Кількість балів, необхідних для заліку (не менше 60 балів), здобувач вищої освіти отримує під час роботи на практичних заняттях, виконання всіх видів самостійної роботи та індивідуально-дослідного завдання.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні завдання	0 балів	Здобувач відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхові уявлення про предмет вивчення, неаргументовано висловлює думку. Використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконує практичне завдання за умови сторонньої допомоги.

	1 бал	Знання здобувача є достатньо повними, він самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання, аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичні завдання. Виконане завдання у цілому відповідає вимогам, хоча має незначні огріхи.
	2 бали	Здобувач володіє міцними знаннями, оперує ними при виконанні практичних завдань. Самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичне завдання. Не припускається помилок при його виконанні. Здобувач виступає експертом практичного завдання, що виконали однокурсники.
Самостійна робота	0 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1 бал	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; самостійно та за допомогою викладача може виконувати частину практичних завдань; знає послідовність виконання завдання; практичні завдання містять багато суттєвих відхилень від установлених вимог, при їх виконанні потребує систематичної допомоги викладача.
	2 бали	Здобувач самостійно і логічно відтворює фактичний і теоретичний матеріал та наводить приклади; володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання, уміння у стандартних ситуаціях; самостійно виконує практичні завдання відповідно до методичних рекомендацій; практичні завдання мають окремі помилки; користується необхідними навчально-методичними матеріалами.
	3 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Розробка та проведення лекційного заняття	0 балів	Завдання не виконано.
	1 бал	Конспект лекції підготовлено правильно не менше ніж на 50%, але не презентовано.
	2 бали	Конспект лекції виконано та презентовано на задовільному рівні (61%-70% роботи виконано правильно).
	3 бали	Конспект лекції виконано та презентовано на середньому рівні (71%-80% роботи правильно виконано).
	4 бали	Конспект лекції виконано та презентовано на достатньому рівні (81%-90% роботи правильно виконано).
	5 балів	Конспект лекції виконано та презентовано на високому рівні (91%-100% роботи виконане правильно).
Розробка та проведення практичного заняття	0 балів	Завдання не виконано.
	1 бал	Завдання виконано формально.
	2 бали	План-конспект практичного заняття виконано та презентовано на задовільному рівні (61%-70% роботи

		виконано правильно).
	3 бали	План-конспект практичного заняття виконано та презентовано на середньому рівні (71%-80% роботи правильно виконано).
	4 бали	План-конспект практичного заняття виконано та презентовано на достатньому рівні (81%-90% роботи правильно виконано).
	5 балів	План-конспект практичного заняття виконано та презентовано на високому рівні з творчим підходом, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками (91%-100% роботи виконане правильно).
Письмова (контрольна) робота	0-1	Здобувач не менше ніж на 50% завдань надав правильну відповідь – початковий рівень знань
	2-3	Здобувач на 51% - 70% завдань надав правильну відповідь – середній рівень знань
	4	Здобувач на 71% - 90% завдань надав правильну відповідь – достатній рівень знань
	5	Здобувач на 91% - 100% завдань надав правильну відповідь – високий рівень знань
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (навчальний проєкт (силабус))	0 балів	Завдання не виконано.
	1 – 3 бали	Завдання виконано фрагментарно, без основної частини, стандартними фразами, не представлено опис практичних та лабораторних занять, робота оформлена не за вимогами.
	4 – 7 балів	Завдання підготовлено здобувачем самостійно, представляє собою матеріали для навчального курсу з вибірових дисциплін, розроблено на основі отриманих у межах курсу знань та навичок. Відсутня презентація інструктивно-методичних матеріалів вибіркового курсу.
	8 – 10 балів	Розроблений силабус вибіркового курсу в галузі психології вирізняється актуальністю та оригінальністю, враховані знання, отримані з курсу «Методика викладання психології у вищій школі» та методичні рекомендації до виконання професійно-орієнтованого навчання. Висновки за результатами роботи представлені у формі презентації інструктивно-методичних матеріалів вибіркового курсу.

Критерії оцінювання за різними видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач демонструє ґрунтовні знання навчального матеріалу: теоретико-методологічні основи викладання психології у вищій школі; нормативні документи щодо забезпечення викладання психології у вищій школі; традиційні та інноваційні технології навчання; вимоги до викладача ЗВО; теоретичні основи здійснення психологічної просвіти. Усні відповіді повні, логічні й обґрунтовані. Здобувач активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. При виконанні практичних завдань демонструє високий рівень самостійності при вирішенні поставлених завдань: використовує психологічні знання для організації професійної діяльності; розробка робочої програми навчальної дисципліни та силабус з психологічних дисциплін; розробка змісту та

	<p>структурування навчального матеріалу, а також проведення різних видів лекційних, практичних та лабораторних занять; психологічний аналіз та вирішення педагогічних ситуацій; використання методів та прийомів педагогічного впливу на слухачів; організація та проведення психологічної просвіти; здійснювати самоосвіту. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що здобувач проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.</p>
<p>Добре (82-89 В)</p>	<p>Здобувач демонструє достатні знання: теоретико-методологічних основ викладання психології у вищій школі; нормативних документів щодо забезпечення викладання психології у вищій школі; традиційних та інноваційних технологій навчання у вищій школі; вимог до викладача ЗВО; теоретичних основ здійснення психологічної просвіти; <i>вміння</i>: використовувати психологічні знання для організації професійної діяльності; розробляти робочу програму навчальної дисципліни та силабус з психологічних дисциплін; розробляти зміст та структурування навчального матеріалу, а також проведення різних видів лекційних, практичних та лабораторних занять; провести психологічний аналіз та вирішення педагогічних ситуацій; використовувати методи та прийоми педагогічного впливу на слухачів; організувати та проводити психологічну просвіту; здійснювати самоосвіту. Усні відповіді повні, логічні, але не завжди обґрунтовані. При виконанні практичних завдань самостійно виправляє допущені помилки, котрі є незначними.</p>
<p>Добре (74-81 С)</p>	<p>Здобувач достатньо володіє навчальним матеріалом: теоретико-методологічних основ викладання психології у вищій школі; нормативних документів щодо забезпечення викладання психології у вищій школі; традиційних та інноваційних технологій навчання у вищій школі; вимог до викладача ЗВО; теоретичних основ здійснення психологічної просвіти; <i>вміння</i>: використовувати психологічні знання для організації професійної діяльності; розробляти робочу програму навчальної дисципліни та силабус з психологічних дисциплін; розробляти зміст та структурування навчального матеріалу, а також проведення різних видів лекційних, практичних та лабораторних занять; провести психологічний аналіз та вирішення педагогічних ситуацій; використовувати методи та прийоми педагогічного впливу на слухачів; організувати та проводити психологічну просвіту; здійснювати самоосвіту. Усні відповіді логічні, але не є вичерпними і не завжди обґрунтовані. Припускається помилок, котрі не є системними. При виконанні аналітичних завдань не завжди адекватно аналізує педагогічні ситуації, зокрема конфліктні. Потребує незначної допомоги при розробці робочої програми навчальної дисципліни та силабусу.</p>
<p>Задовільно (64-73 D)</p>	<p>Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є визначальними і орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань; нормативних документів щодо забезпечення викладання психології у вищій школі; основні напрями та принципи впровадження інноваційних технологій у ЗВО; вимоги до викладача ЗВО. Здобувач розуміє практичні завдання, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Під час розробки планування професійної діяльності, проведення психологічного аналізу педагогічній</p>

	ситуацій, розв'язання педагогічних задач, вирішення конфліктних ситуацій потребує значної допомоги з боку викладача. Викликає труднощі розробка робочої програми навчальної дисципліни та силабусу, допускає значну кількість неточностей, помилок, котрі усуває лише під керівництвом викладача.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач поверхнево опанував навчальний зміст, передбачений програмою навчальної дисципліни, володіє основними положеннями на мінімально допустимому рівні. Знання щодо організації професійної діяльності (планування, контроль, управління освітнім процесом) несистемні, фрагментарні. Виконання практичних завдань, формалізоване: є відповідність алгоритму, виконує практичні завдання за підтримки з боку викладача зі значними труднощами; демонструє нестійкі навички міжособистісної взаємодії, але відсутнє глибоке розуміння логіки навчально-виховного процесу у ЗВО. Не виявляє здатності проєктувати власну дослідницьку діяльність.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач має фрагментарні знання, опанувавши менше половини обсягу навчального змісту, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Відсутнє цілісне усвідомлення навчального матеріалу. Здобувач працює пасивно, практичні завдання виконує переважно з помилками, виправляє помилки лише при виконанні нескладних практичних завдань. Здобувач допускається до повторного складання заліку.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю (залік)

Поточний контроль та самостійна робота									Сума	
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3		ІНДЗ	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
10	10	10	10	10	10	10	10	10		

Шкала оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	зараховано
82–89	B	зараховано
74–81	C	
64–73	D	зараховано
60–63	E	
35–59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РОЗДІЛ 2.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади викладання психології у вищій школі

Тема 1. Методика викладання психології, її предмет, мета та завдання.

Предмет, роль, значення та місце методики викладання психології в системі психологічних дисциплін та загальнонаукового знання. Історія викладання психології у вищій школі. Основні тенденції сучасної психологічної освіти у світі. Концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні. Місце та роль психологічних дисциплін в системі багаторівневої підготовки фахівців. Методологічні принципи викладання психології. Труднощі у вивченні психологічних дисциплін. Основні проблеми методики викладання психології.

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення викладання психології у вищій школі.

Закон України «Про вищу освіту». Розпорядження та накази Міністерства освіти і науки України. Державний стандарт вищої освіти України за спеціальністю 053 «Психологія». Освітні програми та освітньо-кваліфікаційні рівні. Базова психологічна освіта, рівні освіти (бакалавр, магістр) і структура програм. Освітні програми вищої професійної підготовки з психологічних спеціальностей. Сутність і структура навчальних планів. Навчальна програма як нормативний документ, її види, способи побудови та структура. Функції та структура робочої програми навчальної дисципліни. Навчальний план і програми викладання психології у вищій школі. Особливості розробки навчального курсу з психології. Етапи розробки навчального курсу. Особливості використання інноваційних технологій та методів навчання при плануванні змісту навчальних курсів психологічних дисциплін. Навчально-методичний комплекс дисципліни.

Змістовий модуль 2. Методичні засади викладання психології у вищій школі

Тема 3. Технології навчання у вищій школі.

Поняття технології навчання. Традиційні технології навчання (лекція, практичні та лабораторні заняття, індивідуальне заняття). Інноваційні технології навчання: особистісно-орієнтоване, інтерактивне, кооперативне, проектне, дистанційне, модульно-розвивальне навчання, розвиток критичного мислення. Дистанційне навчання: характерні риси, види та основні принципи. Зміст

модульно-рейтингової технології навчання та кредитно-модульної системи навчання. Система ECTS.

Тема 4. Методика підготовки та проведення лекційного заняття з психології у вищій школі.

Зміст та структура лекції. Типи лекцій, їх призначення та особливості. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у закладах вищої освіти. Мета, основні риси та функції лекції. Структура розробки лекції. Методика підготовки і проведення лекції. Недоліки лекційних занять. Прийоми, які допомагають зберегти увагу студентів до змісту лекції.

Тема 5. Методика підготовки та проведення практичного заняття з психології у вищій школі.

Методика проведення практичних занять. Фактори, що сприяють виникненню та формуванню інтересу студентів до змісту практичних занять. Різноманітні форми завдань для практичного заняття. План розробки практичних занять. Види семінарських занять, їх цілі та завдання. Призначення та завдання лабораторних занять. Вимоги до їх методичного забезпечення.

Тема 6. Засади організації наукової, практичної та самостійної роботи студентів.

Поняття про самостійну роботу студента. Зміст самостійної роботи. Види та форми самостійної роботи. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ). Методика організації роботи студентів. Науково-дослідна робота студентів та її значення у процесі фахової підготовки. Вимоги до наукової продукції. Вимоги до наукової продукції. Використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час роботи з різними науковими джерелами.

Тема 7. Контроль та оцінка знань студентів з психології у вищій школі.

Організація перевірки та оцінки знань студентів з психології. Компоненти, функції і види контролю. Методи і форми контролю успішності студентів. Види та форми (колоквіум, залік, екзамен, контрольна робота) перевірки знань. Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів. Поняття самоконтролю. Кваліфікаційні роботи: реферати, курсові, дипломні.

Змістовий модуль 3. Педагогічна майстерність викладача психології у закладах вищої освіти

Тема 8. Образ сучасного викладача закладу вищої освіти.

Професійна компетентність педагога: педагогічна діяльність, особистість педагога й педагогічне спілкування. Особливості педагогічної діяльності

викладача закладу вищої освіти. Основні риси та якості сучасного викладача. Функції викладача та основні компоненти педагогічної діяльності. Педагогічна майстерність та її елементи. Критерії оцінки педагогічної майстерності викладача.

Тема 9. Педагогічне спілкування викладача.

Зміст педагогічного спілкування, його структура. Роль спілкування в професійній діяльності викладача. Переконавання та навіювання в педагогічному процесі. Вимоги до переконавання. Причини виникнення конфліктних ситуацій у педагогічному процесі та шляхи їх розв'язання.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

3.1. Тематика практичних занять

№ теми	Назва теми Форма заняття	Кількість годин	
1	<i>Семінар «Методологічні основи викладання психології у вищій школі».</i>	2	2
2	<i>Семінар «Теоретичні засади навчально-виховного процесу ЗВО».</i>	2	
2	<i>Практичне заняття «Розробка робочої навчальної програми та силябусу з психологічних дисциплін».</i>	2	
3	<i>Практичне заняття «Аналіз традиційних та інноваційних педагогічних технологій».</i>	2	2
4	<i>Практичне заняття «Таксономія навчальних занять».</i>	2	
4	<i>Практичне заняття «Розробка та проведення лекційного заняття з психології».</i>	2	
5	<i>Практичне заняття «Методика підготовки практичного та лабораторного заняття з психології».</i>	2	2
5	<i>Практичне заняття «Розробка та проведення практичного заняття з психології».</i>	2	
6	<i>Вирішення практичних завдань «Організація самостійної навчальної діяльності студента».</i>	2	1
7	<i>Семінар-практикум «Методи контролю успішності студентів».</i>	2	
8	<i>Круглий стіл «Психологічна характеристика професійної діяльності викладача».</i>	2	1
9	<i>Вирішення практичних завдань «Діагностика моделі поведінки викладача у спілкуванні зі студентами».</i>	2	
Разом		24	8

3.2. Плани та зміст практичних занять

Модуль 1. Теоретико-методологічні засади викладання психології у вищій школі

Практичне заняття 1. Семінар «Методологічні основи викладання психології у вищій школі».

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Що таке методика викладання?
2. Назвіть цілі та завдання викладання психології у вищій школі.
3. Охарактеризуйте принципи, на яких базується вивчення психологічних дисциплін.

4. Розкрити історію викладання психології.

Практичні завдання:

1. Визначте, з якими труднощами при вивченні психології у вищій школі стикалися особисто Ви, чим вони були викликані?

2. В парах запропонувати способи усунення проблем психологічної освіти у вищій школі.

3. Розв'язування професійно-орієнтованих завдань

Практичне заняття 2. Семінар «Теоретичні засади навчально-виховного процесу ЗВО».

Питання для обговорення:

1. Система, мета та зміст вищої освіти в Україні.

2. Означте сутність державної національної програми «Освіта».

3. Охарактеризуйте принципи на яких ґрунтується система вищої освіти України.

4. Нормативні документи, що визначають зміст освіти.

Практичні завдання:

1. В чому сутність компетентнісного підходу до формування змісту освіти?

2. Визначте технології розробки навчального курсу, а також його етапи.

3. Які інноваційні технології та методи навчання при плануванні змісту навчальних курсів психологічних дисциплін ви би обрали в своїй діяльності? Обґрунтуйте відповідь.

Практичне заняття 3. Практичне заняття «Розробка робочої навчальної програми та силабусу з психологічних дисциплін».

Питання для обговорення:

1. Загальноосвітні програми та викладання психології.

2. Професійні освітні програми та викладання психології.

3. Навчальний план та програми викладання психології.

4. Вимоги та рекомендації до розробки силабусу.

5. Визначте, яка різниця між навчальним планом та навчальною програмою.

6. Які вимоги висувають до складання робочої навчальної програми?

Практичні завдання:

1. Проаналізуйте навчальний і робочий план підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Психологія».

2. Скласти тематичний план навчальної дисципліни, на основі якого розробити робочу навчальну програму.

3. Розгляд основних вимог та рекомендацій щодо написання силабусу до вибіркового курсу.

Змістовий модуль 2. Методичні засади викладання психології у вищій школі

Практичне заняття 4. Практичне заняття «Аналіз традиційних та інноваційних педагогічних технологій».

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Визначте різницю між поняттями методика та педагогічна технологія.
2. Особистісно зорієнтовані технології навчання у ЗВО (ситуаційні, ігрові, тренінгові, комп'ютерні та інформаційні).
3. Охарактеризуйте технологію проблемного, особистісно-орієнтованого навчання.
4. Розкрийте сутність інформаційних та ігрових технологій навчання.
5. Охарактеризуйте технологію модульного навчання.

Практичні завдання:

1. Які сучасні педагогічні технології здатні стимулювати активність студентів?
2. В малих групах представити обґрунтування ефективності використання одного з методів навчання та співвіднести з конкретною темою певної навчальної дисципліни.

Практичне заняття 5. Практичне заняття «Таксономія навчальних занять»

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Визначте зміст та мету поняття «навчальна задача».
2. Що лежить в основі класифікації навчальних задач Г.О. Балл?
3. Розкрийте основні види навчальних задач за класифікацією Д. Г. Толлінгерової.
4. Лекція як основна форма проведення навчальних занять у вищій школі.
5. Психологічні детермінанти успішності лекції.

Практичні завдання:

1. Яким чином, на Вашу думку, можна підвищити ефективність читання сучасних лекцій з психологічних дисциплін?
2. Укажіть переваги і недоліки лекційної системи навчання у сучасній вищій школі.
3. Визначте місце консультацій у навчальному процесі вищої школи.

Практичне заняття 6. Практичне заняття «Розробка та проведення лекційного заняття з психології».

Методичні аспекти підготовки та проведення лекції (вибір теми; підбір і структурування матеріалу; написання конспекту/ плану; підбір питань, прикладів).

Використовуючи надані рекомендації та навчально-методичні посібники студенти повинні скласти конспект лекційного заняття з навчальної дисципліни, яку вони опанували. При розробці конспекту лекції треба враховувати наступне:

- змістовність лекції: науковість, доказовість і аргументованість; використання прикладів, яскравих фактів; висвітлення історії питання та різних теорій, підходів і концепцій;
- застосування методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності студентів, використання елементів зворотного зв'язку, доступність роз'яснення нових термінів і понять;
- використання та посилення на наукові джерела та їх наявність в інтернеті та бібліотеці;
- структура лекції: формулювання теми, мети, плану та літератури; чітка побудова (вступ, основна частина, закінчення);
- доступність, чіткість викладання матеріалу, висування проблемних питань та їх розв'язування; майстерність викладання;
- використання інформаційно-цифрових технологій.

Практичні завдання:

1. Розробити конспект лекційного заняття з будь-якої вже вивченої Вами навчальної дисципліни.
2. Провести фрагмент лекційного заняття на наступному практичному занятті.

Практичне заняття 7. «Методика підготовки практичного та лабораторного заняття з психології».

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Практичне заняття та його роль у навчально-виховному процесі підготовки майбутніх психологів.
2. Розкрийте методику підготовки та проведення практичного та лабораторного занять.

Практичні завдання:

1. Проаналізуйте сутність використання ігрових методів навчання на практичних заняттях у вищій школі.
2. Визначте особливості організації та проведення ділових ігор.
3. Охарактеризуйте інтелектуальні ігри, специфіку їх підготовки та проведення.

Практичне заняття 8. Практичне заняття «Розробка та проведення практичного заняття з психології».

Методичні аспекти підготовки та проведення практичного заняття (вибір теми; підбір і структурування матеріалу; написання конспекту/ плану; підбір питань, прикладів).

Використовуючи надані рекомендації та навчально-методичні посібники студенти повинні скласти текст практичного заняття з навчальної дисципліни, яку вони опанували. При розробці конспекту заняття треба враховувати наступну його структуру:

- тема практичного заняття: обґрунтування вибору теми; визначення місця теми у програмі курсу; мета заняття; використання завдань (пізнавальні, розвивальні, виховні); список літератури.

- обґрунтування вибору форми проведення практичного заняття у зв'язку з характером підготовки аудиторії (семинар, дискусія, круглий стіл, групова дискусія, навчально-рольова гра, тренінг та ін.). Обов'язково враховується попередня орієнтація студентів у темі, завданнях, об'єктах, характері заняття, літературі;

- складання програми змісту заняття: основні розділи теми; основні завдання кожного розділу; фіксація основних суперечностей у ході вирішення проблеми, що розглядається; виділення дидактичних прийомів, які забезпечують вияв суперечностей, доведеність й обґрунтованість розглянутих поглядів. Врахування прийомів групової комунікації на різних етапах заняття.

- підготовка резюме по темі, обговореній на практичному занятті;

- використання інформаційно-цифрових технологій.

Практичні завдання:

1. Користуючись навчально-методичними посібниками методики викладання психології у вищій школі складіть конспект практичного заняття з будь-якої вже вивченої Вами дисципліни.

2. Підготувати та провести фрагмент практичного заняття.

Практичне заняття 9. Вирішення практичних завдань «Організація самостійної навчальної діяльності студента».

Питання для обговорення:

1. Характеристика основних функцій самостійної роботи студентів.
2. Що забезпечує самостійна робота студентів?
3. Особливості процедури контролю за самостійною роботою студентів
4. Форми самостійної роботи.
5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання.
6. Мотивація студентів до самостійної роботи.

Практичні завдання:

1. Охарактеризуйте три основні рівні самостійної діяльності студентів (репродуктивний, реконструктивний, творчий).
2. Розробіть рекомендації щодо використання методів стимулювання мотивації до самостійної роботи студентів в процесі вивчення психології.
3. Вкажіть основні умови, які забезпечують успішне виконання самостійної роботи з позиції діяльнісного підходу.

Практичне заняття 10. Семінар-практикум «Методи контролю успішності студентів».

Питання для обговорення:

1. Визначте позитивні та негативні моменти перевірки та оцінювання знань студентів.
2. Які умови оцінювання будуть мотивувати студентів до навчання?
3. Дайте характеристику основним видам та формам контролю, які застосовується при вивченні психології. Наскільки їх ефективність.
4. Які психологічні труднощі відчувають викладачі та здобувачі під час контролю та оцінювання знань? Надайте рекомендації щодо їх запобігання.
5. В чому сутність та ефективність нової оцінної технології «портфоліо».

Практичні завдання:

1. Підготувати психологічні ситуації (3 ситуації) для контрольної роботи з вибіркової дисципліни.
2. Підготувати теми есе з вибіркової дисципліни.
3. Розробити тестові завдання для проведення модульної контрольної роботи (7 завдань).

Змістовий модуль 3. Педагогічна майстерність викладача психології у закладах вищої освіти

Практичне заняття 11. Круглий стіл «Психологічна характеристика професійної діяльності викладача».

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: «Аналіз психологічних особливостей діяльності викладача на сучасному етапі розвитку ЗВО».

Студенти діляться на групи по 2-3 особистості та готують доповідь-презентацію за означеною темою. Учасники виступають з короткими доповідями, потім проводиться їх обговорення. В кінці дискусії робиться підсумковий висновок, до якого вносяться доповнення та уточнення.

Практичні завдання:

1. Які труднощі й страхи часто виникають у молодих викладачів на початку їхньої викладацької діяльності?
2. Складіть перелік психодіагностичних методик (5-7 методик) для

дослідження рівня сформованості професійно важливих якостей викладача психології.

3. В парах розробити психологічний портрет викладача очима студентів.

4. Скласти професіограму викладача.

Практичне заняття 12. Вирішення практичних завдань «Діагностика моделі поведінки викладача у спілкуванні зі студентами».

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Аналіз психологічних проблем взаємодії викладача та аудиторії.
2. Охарактеризуйте педагогічне спілкування викладача.
3. Охарактеризуйте стилі педагогічного спілкування.
4. Опишіть шість основних функцій взаємодії суб'єктів педагогічного процесу при оптимальному педагогічному спілкуванні.
5. Що таке бар'єри спілкування та як їх подолати викладачу?
6. Визначити шляхи вирішення конфліктів в професійній діяльності викладача.

Практичні завдання:

1. Підібрати та провести діагностичне дослідження основних форм взаємодії викладача та студентів.
2. Розв'язування професійно-орієнтованих завдань:
 - Чим відрізняються педагогічна взаємодія та педагогічне спілкування?
 - Запропонуйте шляхи подолання перешкод у комунікативному процесі викладачів вищої школи.

РОЗДІЛ 4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади викладання психології у вищій школі

Тема 1. Методика викладання психології, її предмет, мета та завдання.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Обґрунтуйте місце курсу «Методика викладання психології у вищій школі» в системі підготовки науково-педагогічних працівників.
2. Розкрийте основні категорії психології вищої освіти та доведіть їх системність.
3. Назвіть провідні проблеми психології вищої освіти з погляду сучасного реформування освіти.
4. Основні принципи навчання у вищій школі.
5. Які функції виконує модель особистості фахівця з вищою освітою?
6. Розкрийте поняття освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціальності й освітньо-професійної програми та зв'язок між ними.
7. Які компоненти включає професіограма?
8. Розкрийте поняття фахової компетентності і професійної культури.

Список літератури

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
2. Вища освіта в Україні: Навч. Посібник заред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. К.: Знання, 2015.
3. Методика викладання психології у вищій школі : [навч. посіб.]. Ю. Ю. Бойко-Бузиль, С. Л. Горбенко та ін. К. : Атіка, 2012. 272 с.
4. Моделі гармонізації національних і міжнародних стандартів освіти у контексті Болонського процесу Матеріали Міжнародного семінару 27-28 травня 2014 р. Львівський нац. ун-т ім. І.Франка. Львів.: Літопис, 2014.
5. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу / Документи і матеріали у 2-х ч. Упорядники: Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., І.І.Бабин. Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім.В.Гнатюка, 2016. Частина 2.
6. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. К.:ТОВ «Філ-студія», 2006. 320 с.
7. Яцина О., Марчук Л. Психологічний супровід навчально-виховного процесу у вищій школі: проблеми і перспективи. *Проблеми загальної та педагогічної психології* : [зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення викладання психології у вищій школі.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Психологічні відмінності у традиційній та інноваційній стратегіях організації освіти у вищій школі.
2. У чому відмінність між навчальним підручником та навчальним посібником?
3. Охарактеризуйте особливості структурування навчального підручника.
4. Чому контроль за якістю освіти є головним стержнем у створенні єдиного освітянського простору Європи?
5. У чому зміст і завдання процесу узгодження навчальних структур і кваліфікацій?
6. Головні засади навчальної взаємодії дидактичних понять кредиту та модуля.
7. Умови забезпечення мобільності студентів у європейських країнах.

Список літератури

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
2. Вища освіта в Україні: Навч. Посібник заред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. К.: Знання, 2015.
3. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство : навч. посіб. / за ред. Г. В. Лаврик. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 208 с. URL: <https://docplayer.net/53697826-Derzhavni-standarti-osviti-inacionalne-osvitnie-zakonodavstvo.html>
4. Методика викладання психології у вищій школі : [навч. посіб.]. Ю. Ю. Бойко-Бузиль, С. Л. Горбенко та ін. К. : Атіка, 2012. 272 с.
5. Моделі гармонізації національних і міжнародних стандартів освіти у контексті Болонського процесу Матеріали Міжнародного семінару 27-28 травня 2014 р. Львівський нац. ун-т ім. І.Франка. Львів.: Літопис, 2014.
6. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу / Документи і матеріали у 2-х ч. Упорядники: Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., І.І.Бабин. Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім.В.Гнатюка, 2016. Частина 2.
7. Постолян Т. Г. Освітні технології: навч. посіб. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2014. 204 с.

8. Про освіту: Закон України № 2145-VIII. 05.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

9. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII. 01.07.2014. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

Змістовий модуль 2. Методичні засади викладання психології у вищій школі

Тема 3. Технології навчання у вищій школі.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Класифікації педагогічних технологій.
2. Основні групи педагогічних технологій.
3. Методологічні вимоги до педагогічних технологій.
4. Дистанційні технології навчання.
5. Модульно-рейтингова технологія навчання.
6. Порівняйте традиційне та модульне навчання.
7. Які переваги модульно-рейтингової технології навчання.
8. В чому особливості системи ECTS.

Список літератури

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
2. Методика викладання психології у вищій школі: курс лекцій для студентів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Магістр» / укладачі Т.Д. Щербан, С.І. Алмаші. Мукачєво : МДУ, 2017. 53с.
3. Методика викладання психології у вищій школі : [навч. посіб.] / Ю.Ю. БойкоБузиль, С.Л. Горбенко та ін. К. : Атіка, 2012. 272 с.
4. Постоян Т. Г. Освітні технології: навч. посіб. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2014. 204 с.
5. Туркот Т. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.

Тема 4. Методика підготовки та проведення лекційного заняття з психології у вищій школі.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Класифікація методів навчання.
2. Охарактеризуйте історичний аспект розвитку і становлення лекції.
3. Дидактичні принципи відбору і викладу навчального матеріалу.
4. Розкрийте технологію підготовки до лекції.
5. Охарактеризуйте основні вимоги до методики і техніки проведення лекції.

6. Особливості підготовки і проведення популярної та проблемної лекцій.
7. Які види лекцій у вищій школі ви вважаєте найбільш цікавими та продуктивними? Обґрунтуйте відповідь.

Список літератури

1. Козлова Г. М. Методика викладання психології у вищій школі: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 200 с.
2. Методика викладання психології у вищій школі: курс лекцій для студентів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Магістр» / укладачі Т.Д. Щербан, С.І. Алмаші. Мукачєво : МДУ, 2017. 53 с.
3. Методика викладання психології у вищій школі : [навч. посіб.] / Ю.Ю. БойкоБузиль, С.Л. Горбенко та ін. К. : Атіка, 2012. 272 с.
4. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. [З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.]; за ред. З.Н. Курлянд. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2005. 399 с.
5. Постоян Т. Г. Освітні технології: навч. посіб. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2014. 204 с.
6. Туркот Т. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.

Тема 5. Методика підготовки та проведення практичного заняття з психології у вищій школі.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Семінар як виду навчального заняття у вищій школі.
2. Робота в малих групах як засіб формування комунікативних компетенцій.
3. Переваги партнерського стилю навчання.
4. Ділова гра як форма навчання.
5. Кейс-метод.
6. Що таке лабораторне заняття у вищій школі?
7. Назвіть переваги та недоліки організації та проведення індивідуальних занять.
8. Визначте місце консультацій у навчальному процесі вищої школи.

Список літератури

1. Козлова Г. М. Методика викладання психології у вищій школі: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 200 с.
2. Методика викладання психології у вищій школі: курс лекцій для студентів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Магістр» / укладачі Т.Д. Щербан, С.І. Алмаші. Мукачєво : МДУ, 2017. 53 с.
3. Методика викладання психології у вищій школі : [навч. посіб.] / Ю.Ю. БойкоБузиль, С.Л. Горбенко та ін. К. : Атіка, 2012. 272 с.

4. Методика викладання у вищій школі. Методичні рекомендації / Уклад. В.В. Стинська. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 65 с.
5. Постоян Т. Г. Освітні технології: навч. посіб. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2014. 204 с.
6. Туркот Т. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.

Тема 6. Засади організації наукової, практичної та самостійної роботи студентів.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Вплив самостійної роботи студента на навчально-виховний процес.
2. Розкрийте методику самостійної роботи студента лід час лекційного заняття та відпрацювання лекції.
3. У чому полягає самостійна підготовка студента до семінарських, практичних і лабораторних занять?
4. Розкрийте методику самостійної підготовки студента до модульного контролю, заліків та іспитів.
5. Яка методика праці студента з навчальною та науковою літературою ?
6. Конспект та його види.
7. Реферування.

Список літератури

1. Козлова Г. М. Методика викладання психології у вищій школі: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 200 с.
2. Методика викладання психології у вищій школі: курс лекцій для студентів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Магістр» / укладачі Т.Д. Щербан, С.І. Алмаші. Мукачєво : МДУ, 2017. 53 с.
3. Методика викладання психології у вищій школі : [навч. посіб.] / Ю.Ю. БойкоБузиль, С.Л. Горбенко та ін. К. : Атіка, 2012. 272 с.
4. Методика викладання у вищій школі. Методичні рекомендації / Уклад. В.В. Стинська. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 65 с.
5. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. [З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.]; за ред. З.Н. Курлянд. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2005. 399 с.
6. Постоян Т. Г. Освітні технології: навч. посіб. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2014. 204 с.

Тема 7. Контроль та оцінка знань студентів з психології у вищій школі.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Національна шкала оцінювання.
2. Функції педагогічного контролю.
3. Тестовий контроль знань із психології та його дидактичні функції.

4. Основні вимоги до тестів.
5. Охарактеризуйте критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.
6. Шкала оцінювання ECTS.

Список літератури

1. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи : навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 396 с.
2. Козлова Г. М. Методика викладання психології у вищій школі: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 200 с.
3. Методика викладання психології у вищій школі: курс лекцій для студентів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Магістр» / укладачі Т.Д. Щербан, С.І. Алмаші. Мукачєво : МДУ, 2017. 53 с.
4. Методика викладання у вищій школі. Методичні рекомендації / Уклад. В.В. Стинська. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 65 с.
5. Носаченко І.М. Модульно-рейтингова система організації навчання у вищій школі К. : ІТЗО, 2008. Вип. 54. С. 32 – 36.
6. Порядок організації контролю поточної успішності студентів. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://nuwm.rv.ua/metods/nu/ndpronpu.html>
7. Романів О. Шкала оцінювання : національна та ECTS / Оксана Романів / – Електронний ресурс. Режим доступу : <http://romaniw.pp.ua/shkala-otsinyuvannyanatsionalna-ta-ects/>

Змістовий модуль 3. Педагогічна майстерність викладача психології у закладах вищої освіти

Тема 8. Образ сучасного викладача закладу вищої освіти.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Вимоги до викладача психології: підготовка та професійна кваліфікація.
2. У чому специфіка науково-педагогічної діяльності викладача ЗВО порівняно з педагогічною діяльністю шкільного вчителя?
3. Які цінності властиві для особистості викладача?
4. Які пріоритети повинні бути у системі професійних цінностей викладача ЗВО?
5. Конструктивно-проективна діяльність викладача.

Список літератури

1. Козлова Г. М. Методика викладання психології у вищій школі: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 200 с.

2. Методика викладання психології у вищій школі: курс лекцій для студентів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Магістр» / укладачі Т.Д. Щербан, С.І. Алмаші. Мукачево : МДУ, 2017. 53 с.

3. Методика викладання психології у вищій школі : [навч. посіб.] / Ю.Ю. БойкоБузиль, С.Л. Горбенко та ін. К. : Атіка, 2012. 272 с.

4. Методика викладання у вищій школі. Методичні рекомендації / Уклад. В.В. Стинська. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 65 с.

Тема 9. Педагогічне спілкування викладача.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Професійно-важливі якості педагогічного спілкування.
2. У чому полягає майстерність лекційного викладання?
3. Такт і тактика.
4. Поняття «імідж» та його структура. Принципи і технології формування іміджу викладача.
5. Дикція як чіткість вимови, шляхи її поліпшення. Професійні особливості голосу педагога.
6. Педагогічний конфлікт та способи його вирішення.

Список літератури

1. Козлова Г. М. Методика викладання психології у вищій школі: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2014. 200 с.

2. Методика викладання психології у вищій школі: курс лекцій для студентів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Магістр» / укладачі Т.Д. Щербан, С.І. Алмаші. Мукачево : МДУ, 2017. 53 с.

3. Методика викладання психології у вищій школі : [навч. посіб.] / Ю.Ю. БойкоБузиль, С.Л. Горбенко та ін. К. : Атіка, 2012. 272 с.

4. Методика викладання у вищій школі. Методичні рекомендації / Уклад. В.В. Стинська. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 65 с.

5. Педагогічна майстерність: комплекс навчально-методичного забезпечення магістрів всіх спеціальностей денної форми навчання. Укл.: Волянюк Н.Ю., Москаленко О.В. К. : НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2016. 68 с.

РОЗДІЛ 5.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ

Індивідуальні навчально-дослідні завдання є однією з форм освітнього процесу, що виконуються під час позааудиторної самостійної роботи. ІНДЗ виконуються магістрами-психологами самостійно з одержанням необхідних консультацій з боку викладача.

ІНДЗ з навчальної дисципліни «Методика викладання психології у вищій школі» є розробка силабус вибіркового курсу в галузі психології на електронному і паперовому носіях (протягом семестру). Силабус – це навчальна програма дисципліни, яка включає в себе опис навчальної дисципліни, мету та завдання, змістовні модулі та найменування тем занять, тривалість кожного заняття, завдання до самостійної роботи, час консультацій, вимоги викладача, критерії оцінки, список використаної літератури. Силабус розробляється на засадах освітньо-кваліфікаційної характеристики, освітньо-професійної програми підготовки фахівця того чи іншого рівня та відповідного навчального і робочого навчального планів, з врахуванням логічної моделі викладання дисципліни.

На практичних заняттях здобувачі знайомляться та вивчають ОПП «Психологія» за спеціальністю 053 Психологія за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти та ОПП «Практична психологія. Екстремальна та кризова психологія» за спеціальністю 053 Психологія за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, розглядають та вивчають особливості розробки робочих навчальних програм обов'язкових та вибіркового дисциплін, вивчають силабуси до робочих навчальних програм обов'язкових дисциплін. Потім магістранти обирають одну з вибіркового дисциплін, вивчають робочу навчальну програму за обраною дисципліною та розробляють силабус до неї, користуючись консультаціями викладача та методичними рекомендаціями до розробки робочих навчальних програм та силабусів.

Силабус складається з наступних частин:

1. Титульна сторінка (зазначається назва дисципліни, ОПП, спеціальність, дані викладача, часи консультації).
2. Друга сторінка, на якій зазначено укладача, вихідні дані щодо затвердження силабусу на кафедрі та комісією з якості освіти Університет Ушинського).
3. Анотація дисципліни (зазначаються мета дисципліни, очікувані результати вивчення дисципліни: знати та уміти, принципи академічної доброчесності).
4. Зміст навчальної дисципліни (теми лекційних занять, теми практичних занять, технологічна карта дисципліни, самостійна робота,

індивідуальне навчально-дослідне завдання, критерії оцінювання підсумкового контролю (залік чи екзамен), критерії оцінювання за всіма видами контролю, розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю, шкала оцінювання за всіма видами контролю).

5. Рекомендовані джерела інформації (список основної та додаткової літератури, інформаційні ресурси). Літературні джерела розміщуються в алфавітному порядку, відповідно до ДСТУ 8302:2015.

РОЗДІЛ 6.

КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольних робіт є складовою частиною навчального процесу, засобом перевірки навичок самостійної роботи магістрів та освоєння теоретичних питань дисципліни.

Приклади тестових завдань для поточного контролю

1. Професійна компетентність це:

- а) досвід педагогічної роботи, професійна мобільність;
- б) знання предмета, методики його викладання;
- в) широкий кругозір та ерудиція;
- г) техніка педагогічного спілкування, вміння контролювати власні емоції.

2. Що з наведеного не є категорією психології вищої школи?

- а) «розвиток особистості»;
- б) «дорослішання»;
- в) «навчання»;
- г) «виховання».

3. Що із запропонованого не є рівнем методології сучасної української психології вищої школи:

- а) філософський рівень;
- б) конкретно-методичний рівень;
- в) загальнонауковий рівень;
- г) психологічний рівень.

4. Системний підхід...

- а) розглядає зв'язок не поєднаних між собою явищ;
- б) вивчає системну детермінацію;
- в) синтезує різні погляди в єдину;
- г) аналізує об'єкт як систему.

5. Практичні заняття це

а) вид навчального заняття, на якому студенти під керівництвом викладача шляхом виконання певних відповідно сформульованих завдань закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають умінь та навичок їх практичного застосування;

б) вид навчального заняття, на якому студент під керівництвом викладача проводить натурні або імітаційні експерименти чи дослідження з метою

практичного підтвердження окремих теоретичних положень, набуває практичних навичок роботи;

в) вид навчального заняття, на якому студент отримує від викладача відповіді на конкретні питання або пояснення окремих теоретичних положень чи їх практичного використання;

г) немає правильної відповіді.

6. Серед функцій семінарських занять у вищій школі є (можна обрати декілька варіантів відповідей):

а) поєднання лекційної форми навчання із систематичною самостійною роботою студентів над підручниками, посібниками і першоджерелами, теоретичної їх підготовки з практичною, формування пізнавальної мотивації;

б) навчання студентів творчо працювати з підручниками, посібниками та іншими матеріалами, реферувати їх, готувати доповіді, виступи і повідомлення з окремих питань і виступати з ними на заняттях перед студентами групи чи курсу, відстоювати свою точку зору;

в) розвиток творчого професійного мислення, умінь і навичок розумової праці, використання теоретичних знань для розв'язання практичних професійних завдань;

г) організування повторення, закріплення знань, систематичне контролювання роботи студентів і перевірка їх знань, умінь і навичок з окремих тем і розділів програми.

7. Ознаки педагогічних технологій:

а) системність, концептуальність, ефективність;

б) системність, відтворюваність, зворотній зв'язок;

в) системність, концептуальність, відтворюваність;

г) немає правильної відповіді.

8. Інформаційно-розвиваючі технології це

а) підготовка фахівця, здатного бачити і формулювати проблеми, визначати способи і засоби для їх вирішення;

б) підготовка професіонала фахівця, здатного грамотно вирішувати професійні задачі та володіє великим запасом інформації;

в) підготовка ерудованого фахівця, що володіє необхідною системою знань, володіє великим запасом інформації;

г) немає правильної відповіді.

9. Яка функція педагогічного спілкування сприяє усвідомленню студентом свого «Я»:

а) обмін ролями;

- б) співпереживання;
- в) організація діяльності;
- г) пізнавальна.

10. Аналітичні, проектні, конструктивні, організаційні, комунікативні вміння утворюють групу умінь:

- а) фахово-методичних;
- б) психолого-педагогічних;
- в) творчих;
- г) спеціальних.

11. Який компонент педагогічної майстерності виконує інтегруючу функцію:

- а) гуманістична спрямованість;
- б) педагогічні знання;
- в) педагогічні здібності;
- г) педагогічні вміння.

12. Педагогічна майстерність вченими визначається як

а) як високе мистецтво здійснення вмотивованої навчально-виховної діяльності на основі засвоєної системи знань, умінь і навичок, особистісних якостей і педагогічного досвіду та виявляється в комплексному розв'язанні завдань освіти, виховання і розвитку на рефлексивному підґрунті;

б) складне, динамічне, інтегроване особистісне утворення, що включає стійке прагнення людини до діяльності в педагогічній сфері, наявність спеціальних знань, умінь і навичок, комплекс індивідуальних психічних і характерологічних особливостей, що забезпечують високу ефективність її подальшого професійного функціонування;

в) вищий рівень педагогічної діяльності, що виявляється в тому, що у відведений час педагог досягає оптимальних результатів;

г) всі відповіді правильні.

13. Що з перерахованого не можна вважати основними психологічними показниками сформованості навчально-пізнавальної діяльності:

а) домінування в мотивації студента навчально-пізнавальних мотивів;

б) його потреба і вміння розрізняти в навчальній діяльності її конкретні результати та способи виконання;

в) вираженість спрямованості студента на виділення та теоретичне осмислення загальних способів дії, створення загальних схем матеріалу, що вивчається;

г) застосування отриманих у навчанні знань на практиці.

14. Кредит – це

а) одиниця обсягу та вимірювання результатів навчання, досягнутих на певний момент виконання програми навчання;

б) це перевірка якості засвоєння навчального матеріалу, установлення зворотного зв'язку між викладачем і учнями, співвідношення отриманих результатів із запланованою метою навчання;

в) задокументована, завершена частина освітньо-професійної програми (навчальної дисципліни, практики, державної атестації), що реалізується відповідними формами навчального процесу;

г) немає правильної відповіді.

15. ECTS – це

а) система, яка створена для забезпечення єдиної міждержавної процедури оцінювання навчання, системи виміру і порівняння результатів навчання, їхнього академічного визнання і передачі від одного закладу освіти іншому;

б) відповідність вищої освіти як соціальної системи соціально-економічним потребам, інтересам особи, суспільства і держави, що відображає компетентність, ціннісні орієнтації, соціальну спрямованість і зумовлює здатність задовольняти як особисті духовні й матеріальні потреби, так і потреби суспільства;

в) система послідовних взаємопов'язаних дій викладача й учня, що забезпечують засвоєння змісту освіти. Він характеризується такими ознаками: метою навчання, способами засвоєння змісту навчання, характером взаємодії суб'єктів навчання;

г) немає правильної відповіді.

16. Який з наведених нижче видів контролю включає завдання «Закінчити фразу...»:

а) письмове опитування;

б) усне опитування;

в) тести відкритої форми;

г) тести закритої форми.

17. Визначте, яка з нижче наведених описів педагогічної діяльності свідчить про низький (адаптивний) рівень готовності до викладання:

а) викладач розповідає те, що знає сам;

б) викладач пристосовує своє повідомлення до особливостей аудиторії;

в) викладач володіє стратегіями передавання знань окремих розділів та тем;

г) викладач формує систему знань, умінь, навичок з предмету загалом.

18. Методика викладання психології у вищій школі - це

а) дисципліна, що розглядає процес викладання психології, її закономірності, зв'язок з іншими науками з метою підвищення ефективності навчання;

б) дисципліна, що розглядає процес вивчення психологічних особливостей розвитку в юнацькому віці;

в) оволодіння педагогом кращими зразками, еталонами та рівнем педагогічної діяльності, педагогічного спілкування, професійної поведінки, що забезпечує високі результати навченості, вихованості і розвитку учнів;

г) немає правильної відповіді.

19. Серед завдань методики викладання психології у вищій школі, є

а) сформувати у студентів-психологів навички та вміння управління педагогічним процесом;

б) сприяти розвитку у студентів педагогічних здібностей;

в) допомогти студентам в оволодінні прийомами професійної самоосвіти і самовиховання;

г) всі відповіді правильні.

20. На яких принципах базується вивчення психологічних дисциплін:

а) принцип науковості, системності, активності;

б) принципи доступності, наочності;

в) принцип єдності предметно-орієнтованого й особистісно-орієнтованого вивчення психології;

г) всі відповіді правильні.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Кайдалова Л. Г., Сабатовська-Фролкіна І. С., Альохіна Н. В., Шварп Н. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посіб. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.
2. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі. Київ : КНТ, 2017. 225 с.
3. Ляховець Л.О. Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов. Чернігів: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка, 2020. 272 с. URL: <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/7894/1/Методика%20викладання%20психології%20навчально-методичний%20посібник.pdf>
4. Романовський О. Г., Резнік С. М. Методика викладання психології : навчально-методичний посібник. Харків : ФОП Панов А.М., 2019. 51 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/185669298.pdf>

Допоміжна

1. Гапон Н. Ставлення до виявів академічної нечесності у студентів як соціально-психологічна проблема. *Humanitarium*. Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Т. 39. 2017. Вип. 1. Психологія. С. 56-63. URL: <https://humanitarium.com.ua/index.php/hum/article/view/122/116>
2. Грек О. М., Федоренко М. В. Особливості дослідження інформаційної безпеки особистості студента. *Актуальні проблеми практичної психології* : збірн. наук. праць Всеукр. наук.-практич. інтернет конф. (9 квітня 2021 року, м. Одеса). Одеса, 2021. С. 58-62.
3. Грек О. М., Кисельова О. І. Дослідження особливостей емоційної стійкості в юнацькому віці. *Сучасні технології діагностики та розвитку особистості* : збірн. наук. праць Всеукр. наук.-практич. інтернет конф. Одеса, 2021. С. 143-148
4. Дем'яненко О.О. Активні форми взаємодії викладача і студентів у навчально-виховному процесі вищої школи : організаційно-методичні аспекти : навчально-методичний посібник. Біла Церква: БНАУ. 35 с. URL: http://btsau.edu.ua/sites/default/files/Faculties/osvita/molodigna/metod_2018.pdf
5. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Вінниця: ВНАУ, 2021. 208 с.

6. Димань Т.М., Боньковський О.А., Вовкогон А.Г. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес: Навчально-методичний посібник. – БНАУ, 2017. Одеса: НУ «ОМА», 2017. 106 с.

7. Закон України «Про освіту» від 16.11.2020 р. № 2145-VIII, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

8. Симоненко С. М., Грек О. М. Дослідження рівня сформованості критичного мислення як компонента інформаційно-психологічної безпеки студентів. *Наука і освіта*, № 4, 2022. С. 64-71.

9. Філатова Л. С. Педагогічна майстерність : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти педагогічних університетів за спеціальностями 013 Початкова освіта; 016 Спеціальна освіта. Харків : ХНПУ, 2021. 90 с. URL : <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5884/1/Навчальний%20посібник.pdf>

10. Hrek O. Study of vitality as a resource for providing students' psychological safety. *European Humanities Studies: State and Society*. Issue 3(II), 2020. P. 4-19.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL : <http://www.mon.gov.ua>

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>

3. Одеська національна наукова бібліотека : офіційний сайт. URL : <http://odnb.odessa.ua/>.

4. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>

5. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури: офіційний сайт. URL : <http://psylib.ukrweb>

6. Освіта в Україні, освіта за кордоном : офіційний сайт. URL : <http://www.osvita.org.ua>